

VIII. évfolyam 2. szám, 2018

STATISZTIKAI JELENTÉSEK

A MEZŐGAZDASÁG 2017. ÉVI TELJESÍTMÉNYE

**A mezőgazdaság 2017. évi teljesítménye
VIII. évfolyam 2. szám, 2018**

Megjelenik időszakosan
2018. október 31.

Felelős szerkesztő
Bábané Demeter Edit

Szerző
Varga Éva
varga.eva@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf. 944
Telefon: (+36) 70 501-1003
Fax: (+36 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
<https://asir.aki.gov.hu>

ISSN 1418 2130

Ezen kívül figyelmébe ajánljuk a Statisztikai Információs Osztály adatgyűjtéseinek összefoglalóit, amelyek áttekintik a főbb gazdasági folyamatokat és statisztikai eredményeket.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: +36 70 501 1156

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

A Mezőgazdasági Számlarendszer 2017. évi eredményei.....	3
Módszertani áttekintés	3
A mezőgazdaság 2017. évi teljesítménye	4
Táblázatok.....	6
Ábrák.....	8
A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2015–2017.....	8
A mezőgazdasági kibocsátás szerkezete 2017-ben	9
A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2003 és 2017 között	9
A folyó termelő-felhasználás szerkezete 2017-ben	10
A folyó termelő felhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása	10
A mezőgazdaságban felhasznált nem-fizetett és fizetett munkaerő alakulása	11
Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2002-es bázishoz viszonyított alakulása	11

A Mezőgazdasági Számlarendszer 2017. évi eredményei

Módszertani áttekintés

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) adatait évente kétszer előzetesen, először a tárgyév novemberének végén, majd a tárgyév követő januárban kell átadni az Európai Bizottságnak. A végleges adatsort a tárgyév követő év szeptemberéig kell elkészíteni. Az Agrárminisztérium (AM) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) közötti munkamegosztásnak megfelelően az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) készíti az MSZR első és második előrejelzését, míg a végleges adatok elkészítése a KSH feladata.

Az MSZR a mezőgazdaság egészének tiszta, halmozódásoktól mentes teljesítményének kimutatását tűzi ki célul. Adatai az országban végzett összes mezőgazdasági tevékenységre vonatkoznak, az azt végzők főtevékenységétől függetlenül. Tehát az MSZR tartalmazza a nem mezőgazdaságba sorolt szervezetek mezőgazdasági tevékenységét, de nem tartalmazza a mezőgazdasági szervezetek nem mezőgazdasági tevékenységét.

Az MSZR figyelembe veszi a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek – növénytermesztés, állattenyésztés – mellett a mezőgazdasági szolgáltatások és az el nem különíthető másodlagos, nem mezőgazdasági tevékenységek során előállított termékek és szolgáltatások értékét is.

Az MSZR az értékelést alapáron végzi, vagyis a termelői árhoz hozzáadja a termékhez köthető támogatásokat, melyeket közvetlenül a termelők kapnak meg és nem tartalmazza a termékadókat. A kapott támogatás a mezőgazdaság kibocsátásának értékét növeli, amennyiben termeléshez kötött támogatást kap a termelő.

Az MSZR-ben az elszámolási időszak a naptári év. A számbavétel eredményszemléletben történik, azaz az abban az időszakban érvényes értéken, amikor a gazdasági érték, követelés vagy igény keletkezik. A kibocsátást a létrejöttének időpontjában kell értékelni, függetlenül az értékesítés, illetve az ellenérték befolyásának időpontjától. Az el nem adott, raktáron álló készleteket is elszámolja, mintha az értékesítésre került volna. A kimutatott eredmény tehát inkább potenciális, az adott évben csak részben realizált jövedelem. Azt a jövedelmet is tartalmazza, amelyhez a saját termelésű mezőgazdasági termékek fogyasztása juttatja a háztartást.

A munkabérek és a munkavállalói jövedelmek elszámolásánál jelentkezik az MSZR egyik igen fontos sajátossága. Itt ugyanis csak azt a teljes természetbeni és pénzbeli díjazást kell elszámolni, amit a munkaadó fizet a munkavállalónak az adott időszakban végzett munkáért. A saját gazdaságban végzett munka, illetve a nem fizetett munkaerő (segítő családtagok) bére, illetve jövedelemigénye nincs elszámolva, hanem a működési eredmény részét képezi.

A mezőgazdasági jövedelmet nem szabad a gazdálkodók jövedelmének tekinteni, mivel – a tisztán mezőgazdaságból származó jövedelmeik mellett – más forrásokból is jövedelemhez juthatnak. Továbbá ez a jövedelem az adott elszámolási időszak alatt végzett mezőgazdasági (valamint másodlagos, nem mezőgazdasági) tevékenységgel képzett jövedelemre vonatkozik, annak ellenére, hogy bizonyos esetekben a jövedelmek csak egy későbbi időpontban folynak be. Ezért ezek nem jelentenek olyan jövedelmet, amit még az adott elszámolási időszak alatt ténylegesen meg is kapnak a jogosultak. A számolt jövedelemmutatók nem a mezőgazdaságból élő háztartások összjövedelmének vagy rendelkezésre álló jövedelmének mutatói.

A mezőgazdaság 2017. évi teljesítménye

A Mezőgazdasági Számlarendszer alapján a mezőgazdaság teljes kibocsátásának folyó alapáron számított értéke 2017-ben 2595 milliárd forintot tett ki, a 2016. évi szint közelében alakult, amikor a kibocsátás értéke 2588 milliárd forint volt. A termelés közvetlen költségeit lefedő folyó termelőfelhasználás értéke (1493 milliárd forint) 1,6 százalékkal mérséklődött, így a bruttó hozzáadott érték (1102 milliárd forint) 2,9 százalékkal emelkedett, a mezőgazdasági tevékenységből származó nettó vállalkozói jövedelem (716 milliárd forint) 2,5 százalékkal volt magasabb 2017-ben, mint 2016-ban.

Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem – az úgynevezett „A” mutató – 2017-ben 1,6 százalékkal meghaladta az előző évit.

Az MSZR eredményei alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2016. évi 9 százalékos növekedés után 2017-ben 4 százalékkal elmaradt az előző évitől, mivel a megtermelt növényi termékek volumene 5 százalékkal, az állatok és állati termékeké 2 százalékkal csökkent. A mezőgazdasági termelés volumencsökkenését emelkedő termelői árak kísérték. A volumen- és árváltozás eredményeként a növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke folyó alapáron 4 százalékkal csökkent, míg az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke 8 százalékkal nőtt a 2016. évi szinthez viszonyítva. Az alaptervékenységek kibocsátásának folyó alapáron számított értéke (2413 milliárd forint) összességében 0,5 százalékkal (13 milliárd forinttal) haladta meg a 2016. évi értéket (1. ábra).

A növényi termékek körében a gabonafélék kibocsátásának volumene 15 százalékkal csökkent, elsősorban azért, mert kukoricából 6,7 millió tonna termett, 23 százalékkal kevesebb a 2016. évinél. Ugyanakkor a 2017. évi kukoricatermés csak 7 százalékkal maradt el az előző öt év, azaz a 2012–2016. évek átlagától. (Például 2012-ben 4,8 millió tonna termett, ami közel 30 százalékkal kevesebb a 2017. évinél.) Búzából (durumbúzával együtt) összesen 5,2 millió tonnát takarítottak be, amely 6 százalékkal kevesebb a 2016. évinél, de az elmúlt öt év átlagánál 4 százalékkal több. Az árpa mennyisége 11, a zabé 9 százalékkal, a tritikálé mennyisége 22 százalékkal volt kevesebb, mint 2016-ban.

Az ipari növények kibocsátásának volumene 7 százalékkal emelkedett. 2016 után 2017-ben is rekordtermést takarítottak be napraforgóból és repceből. A napraforgó 2017. évi termésmennyisége (2,0 millió tonna) 8 százalékkal meghaladta a 2016. évi addigi rekordot, és 29 százalékkal több a 2012–2016. évek átlagánál. A napraforgóhoz hasonlóan repceből is rekordmennyiséget takarítottak be 2017-ben, 7 ezer tonnával (1 százalékkal) többet az előző évinél és 47 százalékkal többet az öt éves átlagnál. A cukorrépa betakarított mennyisége is emelkedett 5 százalékkal és 18 százalékkal volt több a 2012–2016. évek átlagánál. A szójatermés 3 százalékkal lett kevesebb, mint a 2016. évi.

A friss zöldségfélék volumene az előző évi szinten maradt, a burgonya volumene 21 százalékkal csökkent az előző, a 2016-os évhez képest. A burgonya esetében folytatódott az előző évek tendenciája: 2017-ben is csökkent a vetésterület, és a termésátlag is kedvezőtlenül alakult, a hektáronkénti 21,5 tonna termés a 2016. évitől 14, az előző öt év átlagától 7 százalékkal maradt el. A friss gyümölcsstermés 3 százalékkal, ezen belül az almatermés 5 százalékkal kevesebb, mint 2016-ban. Szőlőből 11 százalékkal szüreteltek le többet 2017-ben, mint az előző évben.

Az élő állatok és állati termékek kibocsátásának volumene 1,7 százalékkal csökkent. A szarvasmarha kibocsátásának volumene 8 százalékkal esett vissza, míg a sertésé és az élő baromfié egyaránt 3-3 százalékkal csökkent. A tejtermelés volumene 3 százalékkal meghaladta a 2016. évit, míg a tojástermelésé 6 százalékkal elmaradt attól. Az egyéb állati termékek 24 százalékos volumennövekedését elsősorban a 2017. évi jó méztermés eredményezte.

A két alaptervékenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya 2017-ben 62:38 százalék. Ez az arány 2016-ban 65:35 százalék volt, azaz 2017-ben mérséklődött a növénytermesztés aránya (3. ábra).

A folyó termelőfelhasználás szerkezete érdemben nem változott 2017-ben, értéke 2 százalékkal csökkenve 1493 milliárd forintot tett ki (4. ábra). A termelés során közvetlenül felhasznált inputok volumene 2 százalékkal csökkent, beszerzési ára az előző évi szinten maradt. A folyó termelőfelhasználás legnagyobb tételét (30 százalékát) adó takarmányköltség 5 százalékkal csökkent, és az állatgyógyászati szerek költsége is mérséklődött 4 százalékkal. A felhasznált műtrágya volumene 2 százalékkal, ára 6 százalékkal csökkent, így

költsége 8 százalékkal kevesebb lett a 2016. évinél. A vetőmagköltség 1 százalékkal, a gép-, illetve épületfenntartási költségek 4-6 százalékkal emelkedtek. Az energiaköltség az előző évi szinten maradt, a növényvédőszer-költség 2 százalékkal mérséklődött.

A mezőgazdaság bruttó hozzáadott értéke előző évi áron 8 százalékkal csökkent, folyó áron 3 százalékkal nőtt 2017-ben (5. ábra). 100 forint értékű folyó alapáron mért kibocsátás előállításához 2017-ben 58 forint értékű inputot használtak, 2016-ban 59 forintot.

A termeléshez kötött támogatás változatlan szintje és az egyéb termelési támogatás 2 százalékos emelkedése, mellett a termelési tényezők jövedelme 2,4 százalékkal nőtt 2017-ben. A mezőgazdaságban keletkező nettó vál-

lalkozói jövedelem folyó alapáron 2,5 százalékkal magasabb volt, mint egy évvel korábban. Az összes mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás 2017-ben 3 százalékkal csökkent, és folytatódott a korábbi évek tendenciája, azaz a nem fizetett munkaerő-ráfordítás csökkent (3 százalékkal), azonban a fizetett munkaerő-ráfordítás korábbi években tapasztalt emelkedő trendje megtört, 3 százalékos csökkenés történt az előző évhez képest (6. ábra).

Mindezek eredményeként a mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetének változását mérő úgynevezett 'A' mutató 101,6 százalék, azaz 2017-ben az egy teljes munkaidős (fizetett és nem fizetett) dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 1,6 százalékkal emelkedett.

Táblázatok

1. táblázat: A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb kibocsátás- és jövedelemadatai^{a)}

Megnevezés	Folyó alapon		
	2015	2016	2017
Gabonafélék (vetőmaggal)	641	692	618
Ipari növények (hüvelyesekkel)	309	380	389
Takarmánynövények	62	69	64
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	233	222	222
Burgonya (vetőgumóval együtt)	26	31	21
Szőlő, gyümölcs	131	120	137
Bor	33	33	40
Egyéb növényi termékek	16	15	15
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	1 451	1 562	1 505
Állatok	602	604	618
Állati termékek	254	235	291
Élő állatok és állati termékek együtt	856	839	909
Mezőgazdasági termékek összesen	2 307	2 401	2 413
Mezőgazdasági szolgáltatások	126	131	134
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	53	56	47
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	2 487	2 588	2 595
Folyó termelőfelhasználás	1 483	1 517	1 493
Bruttó hozzáadott érték alapon	1 004	1 071	1 102
Termelési tényezők jövedelme	1 116	1 186	1 215
Működési eredmény/vegyes jövedelem	768	809	829
Nettó vállalkozói jövedelem	669	698	716

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.
Forrás: KSH, AKI

2. táblázat: Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás

Megnevezés	éves munkaerő egység		
	2015	2016	2017
Összesen	441 903	434 281	421 415
Nem fizetett	310 966	302 015	292 848
Fizetett	130 936	132 265	128 567

Forrás: KSH, AKI

3. táblázat: **A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb adatainak változása^{a)}**

Megnevezés	százalék					
	Volumenindex			Értékindex		
	2015/14	2016/15	2017/16	2015/14	2016/15	2017/16
Gabonafélék (vetőmaggal)	85,4	118,4	85,1	87,4	108,0	89,2
Ipari növények (hüvelyesekkel)	94,2	130,9	107,2	108,5	123,0	102,4
Takarmánynövények	91,3	133,2	91,0	111,0	111,8	93,2
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	107,9	101,9	100,1	117,7	95,2	99,7
Burgonya (vetőgumóval együtt)	79,3	94,9	78,7	71,7	118,2	68,0
Szőlő, gyümölcs	96,0	96,4	100,8	119,8	91,3	114,1
Bor	131,6	110,9	121,1	138,5	98,5	121,1
Egyéb növényi termékek	107,2	108,9	93,2	121,4	92,4	97,9
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	92,0	116,3	94,7	99,8	107,6	96,3
Állatok	106,4	101,0	96,0	108,2	100,3	102,4
Állati termékek	104,4	96,4	104,4	90,7	92,6	123,8
Élő állatok és állati termékek együtt	105,7	99,6	98,3	102,4	98,0	108,4
Mezőgazdasági termékek összesen	97,0	110,1	96,0	100,7	104,0	100,5
Mezőgazdasági szolgáltatások	103,8	98,0	100,1	107,6	104,0	101,9
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	110,9	102,2	80,9	110,0	104,7	84,7
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	97,6	109,3	95,9	101,2	104,1	100,3
Folyó termelőfelhasználás	102,3	104,3	98,4	101,4	102,3	98,4
Bruttó hozzáadott érték alapján	90,7	116,9	92,3	101,0	106,7	102,9
Termelési tényezők jövedelme				92,7	106,3	102,4
Működési eredmény/vegyes jövedelem				86,9	105,2	102,5
Nettó vállalkozói jövedelem				85,8	104,4	102,5

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.
Forrás: KSH, AKI

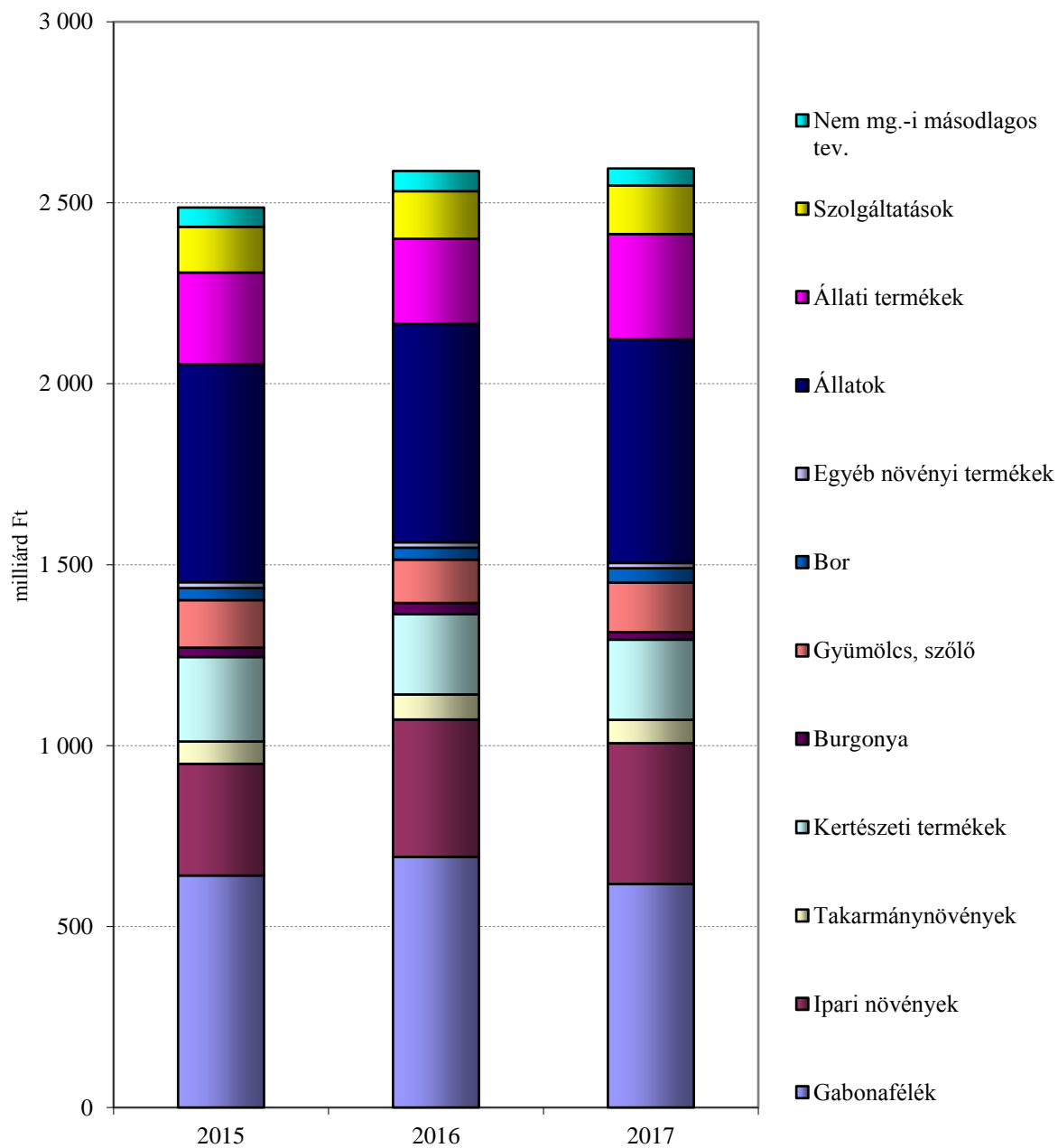
4. táblázat: **Mezőgazdasági jövedelemindexek**

Megnevezés	előző év = 100,0		
	2015	2016	2017
A mutató: Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem változása	95,3	107,2	101,6
C mutató: A nettó vállalkozói jövedelem reálértékének változása	84,1	103,5	98,7

Forrás: KSH, AKI

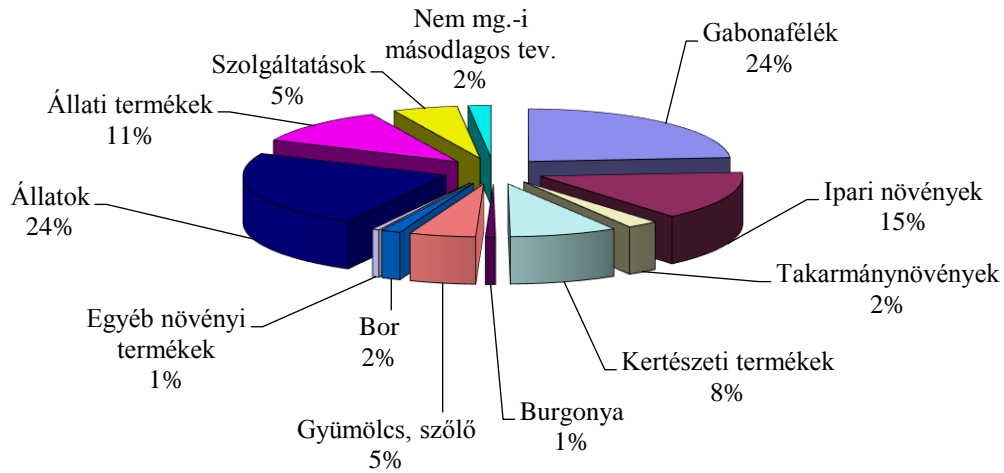
Ábrák

1. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2015–2017 között

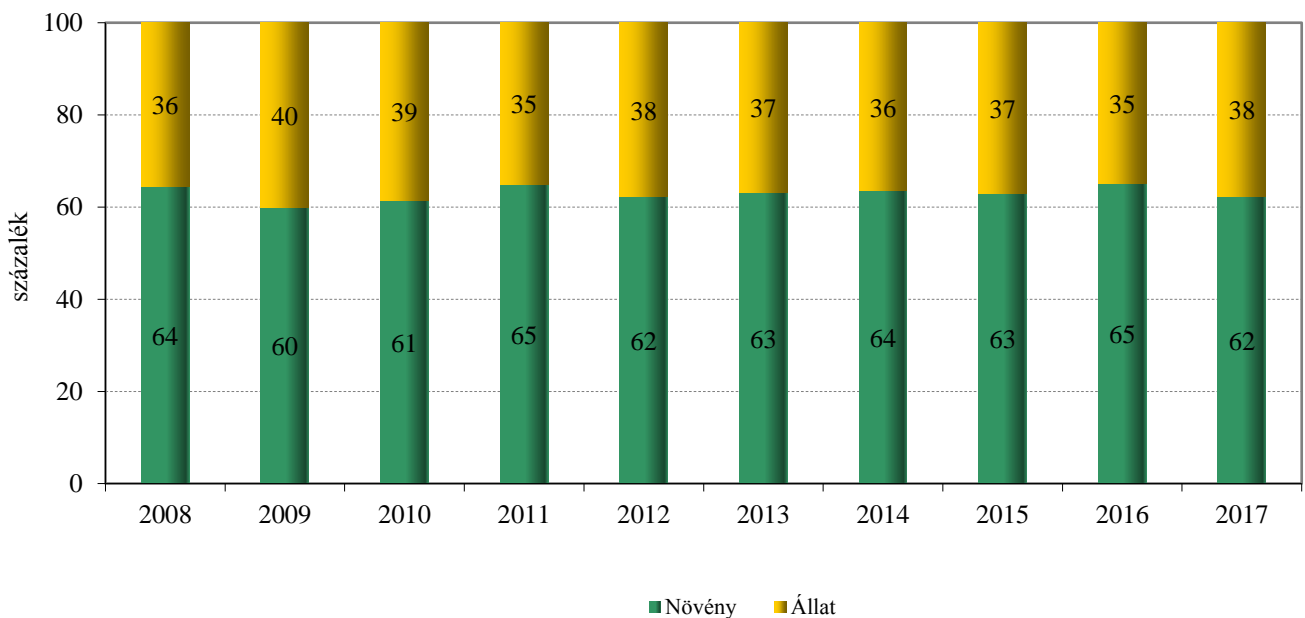
Forrás: AKI, KSH

2. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás szerkezete 2017-ben

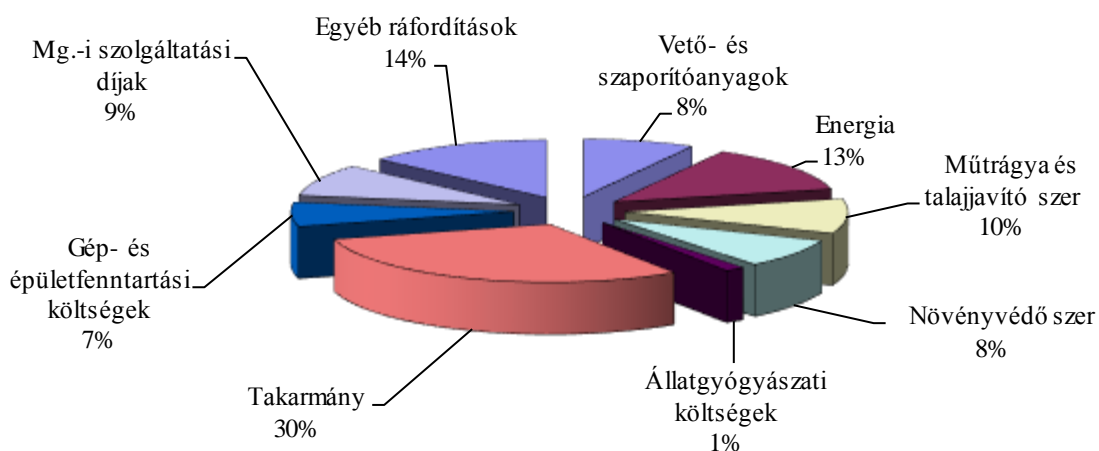
Forrás: AKI, KSH

3. ábra: A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2003 és 2017 között

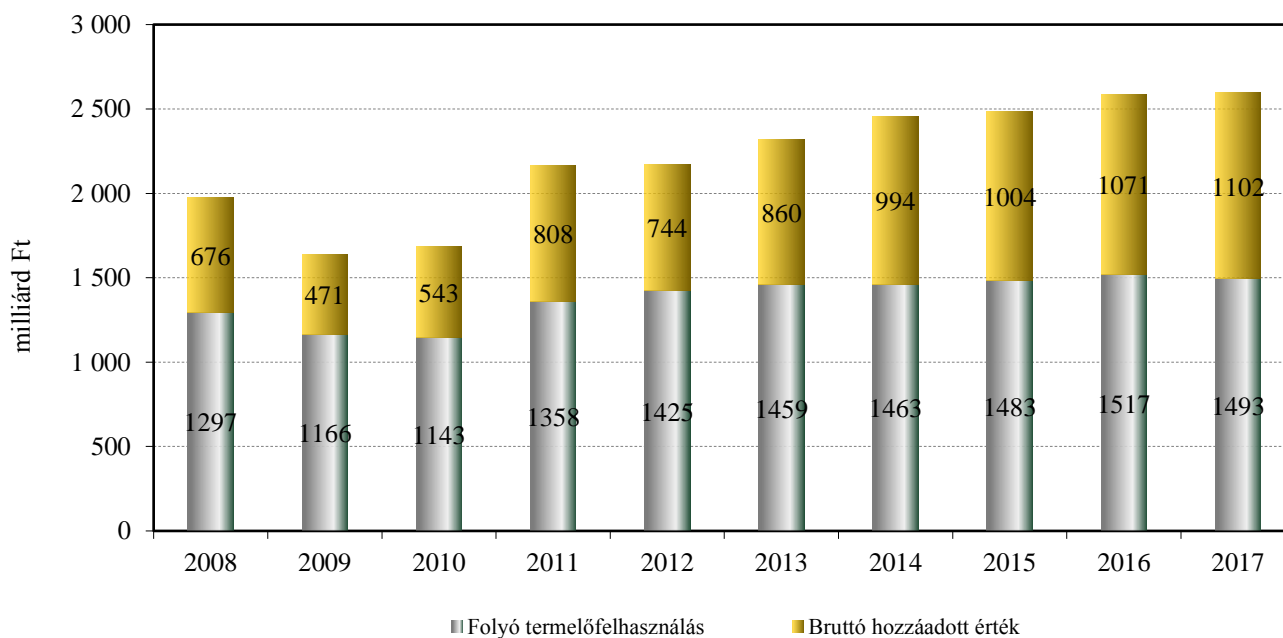
Forrás: AKI, KSH

4. ábra: A folyó termelőfelhasználás szerkezete 2017-ben

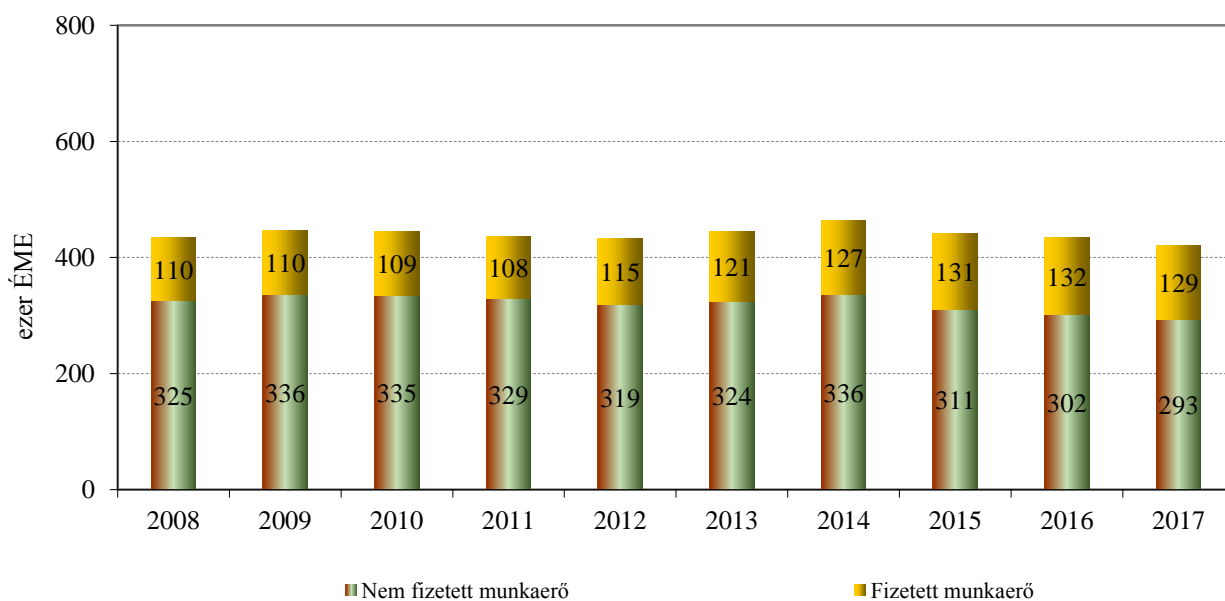
Forrás: AKI, KSH

5. ábra: A folyó termelőfelhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása

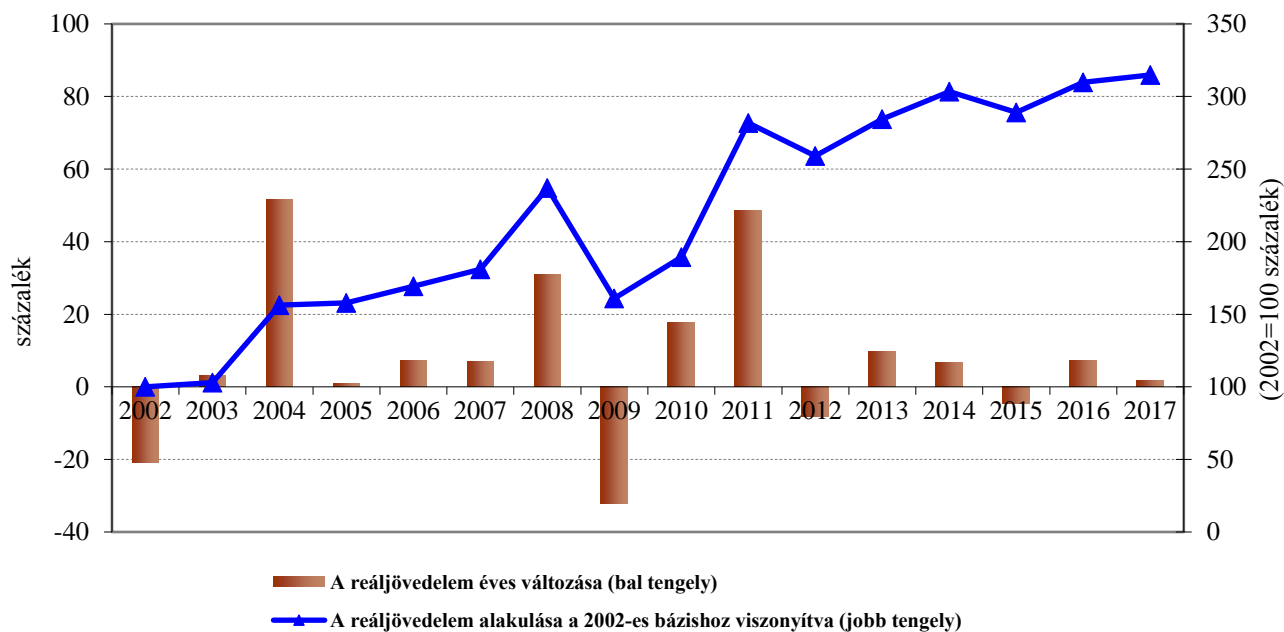
Forrás: AKI, KSH

6. ábra: A mezőgazdaságban felhasznált nem fizetett és fizetett munkaerő alakulása

Forrás: AKI, KSH

7. ábra: Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása 2002–2017 között, valamint a 2002-es bázishoz viszonyított alakulása

Forrás: AKI, KSH

